

917
2
Q. F. F. Q. E. I. D. O. M.
DISPUTATIO PHILOSOPHICA

De

VIRTUTE MORALI
IN GENERE;

QUAM

Cum Consensu & Approbatione Amplissimae Facultatis
Philosophicae in Regia Academia Aboensi,

SUB DIRECTIONE

Præclarissimi VIRI,

DN. M. JACOB. FLACHSENII,
Metaph. & Log. Professoris ordinarii celeberrimi,
Fautoris & Promotoris sui grata memoria
ætatem commemorandi,

Publico Examini, Magisterij Philosophici
Aditurus honores, modestè submittit

MAGNUS L. BROCHIUS.

In Auditorio Maximo ad diem 22 Maij horis consuetis,
Anno post natum Christum clo loc lxxii.

A B O Æ,

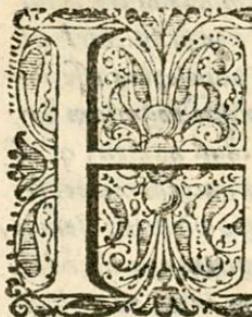
Excusa à PETRO HANSONIO, Acad. Typog.

o. Long. F. Etrogelius

КОМПОДИОЛОГИЧЕСКИЕ
КОМПОДИОНЫ ОРГАНИЧЕСКИЕ

ЛЮБЫЕ МАТЕРИАЛЫ

Proœmium.

Bominem, quem universi hujus Amphitheatri Epitomen ac delicium natura, salutat Plinius, primitus in sanctitate iustitia fide & integritate ad imaginem ipsius Dei conditum scimus; verum quam per exiguo temporis momento in summa hac perfectionis innocentia permanse, insuperabili nostro cum danno in caliginosissimo Sa-

tana ergastulo, nisi ineffabilis illa altissimi bonitas perdito & aeternis supplicijs destinato generi humano affulisset, jam dudum experti essemus. Ut autem memores essemus iræ Divinæ, qua justissima de causa super universum genus humanum arderet, duplice morbo vere scicet à rivo & appetitus à rebus laborare fecit peccatorum nostrorum vindex justissimus, siquidem intellectum occupavit ignorantia, voluntatem vero infucavit malitia, unde divinum illud sapientiae lumen in spississimas ignorantiae tenebras, innata voluntatis bonitas in pessimos repugnantia Euripos, suavissima intellectus & voluntatis hormonia & conformitas in pernitosissima libidinis dissidia transmutata est. O miserandam igitur naturæ labem in qua nascimur & zoto vita nostra curriculo tanquam ferocissime bestie grassaremur, nisi ex divine sue misericordia clementia tanti mali medicinam, per imaginis sua exiguae illas reliquias in intellectu nostro reliquisset Deus omnipotens, qua tanquam favilla è cinere resuscitatæ gratia Spiritus Sancti & studio sapientia, intellectum crassissima quasi rubigine obductum ita illuminant, ut recta illa ratio paulatim se erigere & libidinosissimam voluntatis cum intellectu repugnantiam sub jugum recti dictaminis revocare possit. Unde saniores Ethnicæ licet verbo divino non fuerint collustrati, propria tamen mentis sagacitate ad tantum sapientia clivum pervenire, ut vestigia illorum premere, Christiano homini vix indi-

gnum judicamus, si autem omnia juxta veritatis normam & amissione
non tetigerint, imbecillitati eorum grato animo condonabimus. In
speculativis enim eo progressi sunt, quo beneficio luminis naturae potu-
ere, in civilibus autem officio & humanitate quid non præstiterent? ut
non immerito dixerit Cicero, nullum in universa philosophia esse lo-
cum feraciorem, eo qui est de officiis. Probe namque cognitum ha-
buit homines nulla alia re vel proprius ad caeleste illud numen, quod
est ignorabat qua ratione, tamen colendum scivit, accedere, vel se-
licet in societate hac civili vitam instituere, quam studio virtutis: etenim
nihil tam altè in humana natura positum est, quo virtus non ascendat.
Quare civibus olim Romanis lex etiam sanctissima erat, ne quis ci-
vium Romanorum filium suum per plateas vagabundum & otiosum
disseurrere pateretur, sed a teneris annis ad virtutis studium, a vesti-
eri curaret, secus qui fecerit & filius flagitiis quid commiserit, pater
pariter ac filius puniri sunt. Hinc Catonis Uticensis filius, quamvis
is aetatis annum nondum impleverat, ex urbe & pomeris civitatis,
quod puella aquam petitura urnam ex petulantia juvenili fregerit,
relegatus est. Tanta illo seculo erat severitas in errata joco admissa,
quanta nequitur hodie in sceleris ex malitia perpetrata: & recte
sane nisi veteres Romani tam duram & severam disciplinam paren-
tibus mandassent, nunquam ad aureum illud virtutis & sapientiae fa-
ctigium pervenissent. Nos itaque qui gratia S. Sancti sumus illustrati,
quam diligenti cura virtutis studebimus? Cum Ethnici beneficio luminis
natura tantopere virtutis amore flagrarent & nos exinde potissimum
labis nostra admoneamur. O virtus igitur exceptissima! candidis
& amplectemur lacertis! Tu mentem & voluntatem ab omni desiderio
liberas, Tu hominem a pravis affectibus purificas, Tu es indissoluble vin-
culum quo creator & creatura uniuntur, tu miseros in eternis suis
curas, Tu oppressos juvas & ad caelestia regna transfers. Quis te
non magni astimabit? Quis tui amore non flagrabit? Te qui habet,
ille deum ad Rem publicam feliciter gubernandas, ad leges feren-
das & explicandas, ad munera quavis obvianda idoneus est. Hanc
ergo,

ergo de virtute materiali, loco Speciminis publici, ad mandatum
Amplissima Facultatis Philosophicæ, sub incudem Disputationis re-
vocare, animus mihi est. Tu interim L. benevole conatibus meis
faveto, & quod industrie meæ, angustia temporis plurimum prepe-
dite deest, id humanitate ac candido iudicio suppleto, sit itaq; in
nomine Altissimi.

THEOREMA I.

Virtus Ciceroni à viro dicta, variæ est acceptio[n]is.

UT melior ad definitionem realem patescat aditus, quæ-
dam nominalem concernentia, præmittamus, ut præ-
clare alicubi, Medicorum facile princeps Galenus monet.
Quod ergo notationem vocis concernit, dicitur illa, qui-
busdam, sed male à vi vel violentia. Rectius, ut in thesi ins-
digitatur, Cic. lib. 2. Tuscul. Quæst. & Varroni lib. 4. de
ling. lat. à viro venit. Aliis à virore appellationem habet,
non quasi foemina à participatione ejus arceantur, sed quod
virum maxime deceat, cui majorem, natura contulit vigo-
rem, unde antiquitus Fortitudinem, postmodum vero
quemvis virtuosum habitum significabat. Pari modo Græ-
corum ἀρετὴ τὸν τὸν ἄρετον à marte derivatur, & sic virtutem
bellicam designat, aliis ab ἀρετῇ eligo; tum, quod virtus
vel maximè sit eligenda; tum quod vel ἀρετὴ sit vel
certè non sine ἀρετῇ.

Quantum ad à quivocationem vocis virtutis, accipitur:
1. Generaliter, pro omni eo, quod rem quamlibet bene dis-
positam & affectam reddit. 2. Ratione subjectorum α. in Ente
infinito Eminentia quædam & perfectio simplicissima, virtu-
tis nomine venit, ut cum Deus dicitur esse justus &c. β. in
Finitis, Rationis expertibus insita quædam facultas aliquid ope-
randi virt^e dicitur, ut virtutes Herbarum. γ. In homine ubi ma-
gis propriè collocatur & tum aliquando habitum infusum,
ut cum fides spes & charitas virtutes appellantur, aliquando-

acquisitum; qui vel corporis est vel animi, denotat. Habit? Animi in intellectualem vicissim dispescitur & moralem, isto seposito, in hujus naturam nunc mentis nostrae aciem infigimus & sequenti Theoremate definiemus.

THEOREMA II.

Virtus est habitus electivus, in mediocritate consistens quoad nos relata & ratione definita, prout vir prudens eam definierit.

Variæ circumferuntur virtutis definitiones, inter quas potiores sunt sequentes. Vendel. Eth. I. I. c. 3. th. 2. hoc modo virtutem Moral. definit. *Virtus est constans animi propositum vivendi secundum legem.* Beatissimo Dn. Gyllenstålpe Collegij Eth. disp. 3. est, *promptitudo in homine agendi secundum honestatis normam, quæ affectibus omnibus tale iniungitur moderamen, ut tranquillus & beatissimus qui in hoc mundo haberi potest, statas obtineatur.* Haec definitiones cum ista Aristotelis ex I. 2. Ethic cap. 6. desumpta & in Theorem. posita, verbis solum discrepant, re ipsâ optime conspirant. Quid est enim constans animi propositum & promptitudo quædam in animo residens aliquid amplectendi vel repudiandi, aliud, quam habitus electivus, quo in agendo, ad aliquid sine difficultate præstandum, determinamur? receptam proinde illam Aristotelis tanquam commodam retinemus. *Genus* hic ponitur *Habitus Electivus.* Habitum virtutem esse omnes saniores norunt, ut mirum sit quid Bernandino Telesio id neganti, in mentem venerit. Est enim Qualitas in animo recidens ergo erit vel potentia vel affectus vel Habitus, præsora bina de virtute prædicari nequeunt. *Non Potentia*, quippe natura nobis inest, virtus vero non, neq; reddit nos bonos & laudabiles nec malos & culpabiles; *nec Affectus*, qui repentini sunt motus sine electione & nobis vel invitis ac cidunt

cidunt adeoq; animum perturbant, erit ergo *habitus* & quidem *Electivus*, ut ab habitibus intellectualibus, corporis, naturalibus, temerariis, fortuitis & invitis distinguatur. *Electio* autem hic intelligitur perfecta, non imperfecta. Jacob. Mart. Syn. Eth. lib. 2. p. m. 62. *Differentiam* exprimunt sequentia verba in mediocritate quod nos relata & ratione definita, sicut vir prudens eam definierit. *Differentia* haec non est desumpta à forma virtutis, ad quam respicientes quidam sic definient virtutem, quod sit habitus electivus, consistens in rectitudine legi Divinæ conformi, sed ab immediato ejusdem adjuncto, vita enim nostra recta rationi seu legi, verba sunt Iteri. p. 78. tum demum congruit, cum voluntas & appetitus, omnesq; ejus motus & effectus, ita intra officij limites continentur; ut nec ad excessum nec defectum vitijs deflectant, hinc ergo patet mediocritatem & cum lege congruentiam tam arctè cohærere, ut unum sine altero nunquam esse aut existere possit. Arist. etiam mediocritatem rectitudine determinatam & ratione viri prudentis definitam requirit. unde vel eo nomine locum in definitione sortiri non incommode poterit, præsertim cum certum sit ejusmodi definitionum formas non esse inusitatas, ut loquitur Consult. noster Kempe in sua Ethica p. 74. conf. Iterum p. 83. dicitur in definitione, virtutem consistere in mediocritate quo ad nos relata & ratione viri prudentis definita. Quæ verba docent Mediocritatem hic non intelligi Rei, quæ ab utroq; extremorum secundum Arithmeticam proportionem, æqualiter distat, sed Personæ, eo quod virtus alterius extremorum saepè vicinior est & cum extremorum altero maiorem cognitionem habeat (justitia commutativa excepta) semperq; circumstantiis se accommodet in quibus vis omnis actionis consistit. Obiter etiam hic notari potest, virtutem dici & mediocritatem & extremitatem, sed diverso respectu. Prius ratione qualitatis & proprietatis essentialis,

poste-

Posterioris ratione quantitatis, vide Dn. Pet. Liunghz Phil. Civ. Disp. 5. Thes. 5.

THEOREMA III.

Causa efficiens virtutis est vel universalis vel particularis. Illa Deus est, hæc interna vel externa, interna in animo & corpore residet.

In causis virtutis ordine exponendis, jam Bono cum Deo, occupabimus. *Causam Efficientem* virtutis universalem Deum esse etiam Ethnici agnovere. Cic. dicit. Nemo unquam magnus sine afflato Divino extitit & Seneca Bonum virum à Deo ac nullam sine Deo mentem bonam esse ait. Particularis in *Internam* & *Externam* subdividitur. Interna vel in *animo* vel in *corpore* est.

In animo intellectus est & voluntas. *Intellectum* definit Dithmars. syst. Eth. p. 88. Quod sit facultas naturæ rationalis à notitiis naturalibus naturaliter determinata, qua homo aptus natus est principia practica feliciter percipiendi atque ex illis conclusiones tum universales tum particulares elicendi. Principia Practica sunt *ἀξιώματα* generalia & universales ac indemonstrabiles propositiones discrimen honestorum & turpium continentes, quibus intellectus noster absq; ulla probatione assentitur quales sunt: Deus est colendus, Parentes sunt honorandi, nemo est lædendus, suum cuiq; est tribuendum. Ex his per ratiocinationem variae elicuntur conclusiones virtutum & vitiorum naturam indigitantes illarumq; exercitium, horum fugam svadentes: E. g. si Deus est colendus. E. ejus gloriæ omnia nostra studia impendenda. Si parentes honore afficiendi. E. illis obedire oportet. Si nemo lædendus, amicè ergo cum quibusvis vivendum &c. Si suum cuiq; tribuendum. E. probi debitiss præmiis, improbi poenis afficiendi. conf. Vendel. Phil. Mor. lib. 1. c. 4. *Voluntas* est facultas naturæ rationalis, qua ho-

mo ea;

mo ea, quæ ab intellectu cognita & dijudicata fuerunt, sub ratione boni appetit, vel sub ratione mali aversatur, Dicitur hic *a.* *Voluntatem ab intellectu cognita & dijudicata appetere.* Ignoti enim nulla cupidio. Intellectus proinde (ā quo pendet voluntas) i. rem cognoscit. 2. An amplectenda vel repudianda sit, dijudicat. 3. Eandem voluntati seu appetendam sub ratione boni, seu fugiendam sub ratione mali, demonstrat. Dicitur, *B.* *Sub ratione boni appetere & sub ratione mali aversari.* Duplex enim Actus voluntatis est appetitus & aversatus. Actus voluntatis appetitus est, quo voluntas appetit Bonum seu verum seu apparet, sub ratione boni. Actus voluntatis Aversatus est, quo voluntas aversatur malum seu verum seu apparet, sub ratione mali. Itter: *Synop. Eth. p. m. 39.*

In corpore residens causa virtutis est, tum *Bonum Temperamentum*, quod facit ad virtutis studium non ex toto sed ex parte; non principaliter, sed instrumentaliter; non necessario, sed contingenter vid. Dithm. Syst. Eth. p. m. 99. & seq. & Vendel. Phil. Moral. l. i. c. 4. p. 337. tum *sanitas corporis*, quæ egregium est instrumentum ad externos virtutum actus exercendos, sicut ē contra corporis ægritudo impedit virtutum actiones. Vend. lib. 2. c. 4. p. m. 609.

THEOREMA IV.

Externa virtutis causa duplex etiam est, remota vel propinqua; illa educatio moralis audit, hæc exercitatio vel bonarum actionum frequentatio.

Quantum momenti ad generandam virtutem habeat educatio (quæ est disciplina in animi informatione consistens ut scilicet intellectus vera cognoscat & voluntas bene agat, quam *causam externam remotam virtutis* in Theoremate dicimus) vix omnium est effari. Utilitatem hujus & necessitat-

sem agnovit Crates ille apud Plutarchum, qui citante Verdelino Phil. Mor. lib. I. c. 4. pag. 239. Si pc Tem, inquit, audiri ab omnibus hominibus concenderem turrim & clamarem quo zuitis homines, qui colligitis & corraditis nummos & interim educationem liberorum negligitis? Institutio enim hæc adeo est necessaria, ut sine ea juvenum natura non solum mutila sit & manca, sed etiam quavis bestia intractabilior. Quare & illæ resp. optimè valent ubi viget optima adolescentum educatio. Unde Diogenes Pythagoræus quærenti, quodnam sit fundamentum totius Reipublicæ? Respondit: Adolescentum educatio. Educatio vero hæc juxta Dithm. pag. 90. duplex est: Amica & aspera. Amica in tribus consistit 1. in propositione salutarium præceptorum, juxta quæ omnis actio debet institui. 2. in ostensione exemplorum hominum honeste agentium. 3. in spe præmiorum. Aspera in increpatione & objurgatione consistit, quâ si errans minimè movetur, sequitur poena, vid. Dith. I. c. hæc fusius persequenter. Tantum de causa remota; sequitur propinqua, & immediata, quæ actio est humana habitum virtutis, non subsequens sed præcedens, vel crebra moralium actionum iteratio. Ut enim fabricando fabri, ita justas ac liberales actiones exercendo justi ac liberales evadunt. Crebra atq; sæpe iteratae sint hæc actiones necesse est, sicut enim una hirundo non facit ver, ita nec una actio habitum, aliquando tamen pauciores ad virtutem sufficiunt actiones, cum scilicet animus agentis ad virtutem magis dispositus est, & actiones satis validæ sunt. Ex actionibus enim crebris vel paucis bene validis habitus creator. Valor quippe paucitatem facile recompensat, ut cavitas in lapide oritur vel à multis guttis vel à re solida paucis ictibus.

THEOREMA V.

Materia virtutis est vel in qua vel circa quam; illa voluntas, hæc affectus sunt.

Duae

Duae præsenti Theoremate expediuntur quæstiones, pri-
or est de subjecto inhæsionis virtutis; altera de subjecto oc-
cupationis: Materiam quippè propriæ dictam, ut alia acci-
dentialia, ita & virtus respuit. Quantum ad priorem, discre-
pantes de ea inveniuntur opiniones. Quidam enim exi-
stimant virtutem moralem subjectari in appetitu sensitivo,
quidam in voluntate. Nos posteriori subscribimus ob se-
quentes rationes. 1. Qued est subjectum libertatis pri-
mum, illud etiam illorum habituum, ob quas laudamur vel
vituperamur, primum subjectum erit: laudari enim & cul-
pari respectum involvit ad libertatem agendi; at voluntas,
non Appetitus sensitivus est primum subjectum libertatis.
E. 2. Omnis habitus Electivus subjective est in voluntate,
virtus moralis est talis. E. Accedit 3. & hoc quod voluntas
sit indeterminata non tantum ad opposita, sed etiam in
modo agendi recte scilicet & non recte. Indigit ergo a-
liquo determinante ad recte agendum, quod nihil potest
esse aliud quam virtus moralis. Interim non inficiamur,
ad appetitum sensitivum quoquè aliquo modo pertinere
virtutes morales, quia in ejus ἀλεξίᾳ emendanda occupan-
tur. Vend. p. 94. Beat. Dn. Gyllenst. Coll. Eth. disp. 3. th. 18.

Quod posteriorem concernit quæstionem, de objecto
virtutis, sciendum est illud duplex esse; internum & propin-
qum vel externum & remotum. Internum & propinquum
sunt *Affectus*, *Appetitus sc. sensitivi passiones*, *ortæ in corde ob notio-*
niam objecti à phantasia monstrati vel boni vel mali, ut illud confe-
quatur, hoc vero fugiat. Alias motio cum non naturali corpo-
ris mutatione etiam dicitur. Sicut autem duæ sunt Appetitus
Sensitivi partes: una qua bonum appetimus malumq; aver-
samur, altera qua malum & noxiū propulsamus, quarum
illa concupiscens, hæc irascens nominatur: ita & ipsi affec-
tus, pro partis utriusq; diversitate generaliter distingvun-

tur, specialis enim distinctio ab objecto cuiusq; est petenda. In universum numerari solent undecim: sex in concupiscente. Quinq; in irascente se exerentes. Circa hos, occupata est virtus, non tollendos & plane averruncandos, sed rationis fræno domandos, temperandos & moderandos. Externum & Remotum, quod prius illud comitari plerumq; lolet, sunt voluptas & dolor, vid. Jacob. Mart. p. 99.

THEOREMA VI.

Forma virtutis est ὁρότης non μεσότης. Finis est, cui vel cuius.

Sicut materiam non agnoscit virtus propriè ita dictam, ita nec formam, sed analogice saltem ut per formam non intelligatur aliud quam norma vel mensura, juxta quam virtus erit conformanda; Illam cum B. Meisn. p. 1. Ph. Sob. Sect. 2. p. m. 481. alijsq; exquisitæ eruditio[n]is viris statuimus ὁρότητε vel congruentiam cum lege Divina. Ubi tamen legi divine nomine non tantum venit ea quæ tabulis lapideis vel libro, sed & quæ cordibus hominum est inscripta & principia prædicta complectitur. In hujos sententiæ veritatem sic licet argumentari. Quod rem aliquam constituit & ab aliis distinguit, id ejus est forma; ὁρότης virtutem constituit &c. Eius est forma. Major sua luce radiat, Formæ enim est dare esse rei & distingui. Minor nec neganda, ipsa enim quiditas & essentia Actus boni vel virtutis Ethicæ consistit in illa cum lege convenientia, sola namq; hæc facit, ut actus indifferens limitetur ad bonitatem: sola etiam hæc intrinsecè & essentialiter distinguit actus bonos à malis, virtutem à vicio, nec ex ulla alia regula pronuntiat Deus de Bonitate & malitia Actionum, unde ad legem perpetuo hominem revocat. Pertinet hoc insignis Psal. 119, ubi nullam aliam regulam actionum agnoscit David, præter legem Dei, ita & 1. Joh. 3. v. 4. peccatum definitur ἀρούρια vel transgressio legis, tanquam

normæ

normæ & regulæ omnium factorum. Mediocritatem in qua Aristoteles & tota fere Peripateticorum cohors, virtutem collocant, quod attinet, certum est illam necessario ad virtutem requiri, ipsamq; à virtio distinguere, sed non à priori ut Essentiale constituens, verum à posteriori ut essentiale consequens, ideoq; esse non dat, sed declarat. Non enim bona est actio primò, quia in medio, sed contra, in medio consistit, quia bona & legi consentanea, firmiter ergo hinc concluditur ὅρον την formam virtutis esse, μεταπτυ formæ propriæ & essentiale consequens, Meisn. loc. cit. Finis virtutis moralis est ὁ καὶ θ., Finis cui, est homo; cuius, est vel absolute summus, gloria scilicet Dei, in suo genere v. summus est S. Boni consecratio ejusq; consequens, tranquillus in hoc mundo status. hæc de definitione & causis virtutis. Sequitur distributio, & partes.

THEOREMA VII.

Species virtutis duæ sunt: *Pictas & Probitas*; illa erga Deum, hæc erga nos & alios exercetur.

De divisione & numero virtutum non uno modo sentiunt Authores. Stoici enim ut est apud Plutarchum in libello de virtute morali, dixerunt: Unam tantum esse virtutem sed habere varias appellationes, secundum varia objecta, circa quæ versatur, & varias actiones quas producit, sed hæc opinio se ipsam refutat, ubi enim diversa & varia sunt objecta, varijs item actus, ibi non est unitas specifica, generica conceditur. Cicer. i. off. Quatuor Cardinales virtutes recenset: Prudentiam, Justitiam, Fortitudinem & Temperantiam. Sed miscet imprimis virtutem intellectualem Prudentiam cum moralibus, deinde universam virtutem justitiam cum virtutum speciebus, Arist. lib. 2. Eth. c. 7. undecim ponit, quæ ibi possunt videri. Nobis divisio in Theoremate posita vide-

tur satis concinna & accurata, qua omnis moralis virtus ad duo quasi summa refertur capita, Pietatem & Probitatem. Ratio distributionis petita est à duplo objecto virtutis, circa quod immediate versatur, Deo & homine, illum respicit Pietas hunc Probitas. Huc etiam tendit Decalogi in duas tabulas distinctio. Omnis ergo virtus immediate Deum attin-gens est Pietas. Hominem probitas. Dirigit autem probitas vel in ordine ad nosmetipos vel alios, qua in ordine ad nosmetipos, dirigit vel affectus vel conversationem. Verba sunt Itteri p. 87. Quae affectus dirigunt, vel circa metum occupantur, ut fortitudo, vel circa desiderium voluptatum, ut temperantia, divitiarum, ut liberalitas & magnificentia, honorum ut modestia, & magnanimitas vel circa iram ut mansuetudo. Quae dirigit conversationem, respicit vel jucunditatem in rebus seriis ut humanitas, locosis ut urbanitas vel veritatem ut veracitas vel reticentiam ut taciturnitas. In ordine ad alios, dirigit nos justitia.

THEOREMA. VIII.

Graduum intuitu virtus est vel inchoata vel perfecta vel Heroica.

Etsi virtus absolutè quoad suam essentiam considerata non recipit magis & minus & sic neq; gradus, quatenus tamen in subiecto recipitur gradus admittit. quia multa ad virtutis in subiecto introductionem & in eo radicationem concurrunt, quæ uno momento non adsunt. Tres autem sunt notabiles gradus virtutis in uno subiecto, ut loquitur Consultiss. noster Kempe Eth. p. 75. a. Est incipientium scilicet gradus continentia ad quens inchoata virtus refertur cum affectus & cupiditates inordinate masculè se opponunt rationi, nec nisi invitè subjiciuntur. β. Est Proficientium & Perfectorum dum pacatiores sunt & magis re-presse, nec ita vehementes, hic consummata virtus spectat. γ. Est Heroum & perfectissimorum quando Affectus ita domiti sunt & sub-jugati, ut vix aut rariissimè se rationi seu dictatori opponant. Cum

virtus

virtus imperfecta sit virtus nondum ad habitum perfectum producta, tot species ejus constitui possunt, quot sunt virtutis perfectæ, commode tamen ad continentiam & tolerantiam, cum Aristotele, revocantur. *Internum objectum continentia* & quidem primarium est cupiditas gulæ & veneris, voluptatisq; inde natæ. *Secundarium cupiditas opum honoris &c.* & voluptatis exinde ortæ. *Externum objectum Primarium* sunt res venetæ & gulosæ. *Secundarium res quævis* s̄vaves & jucundæ. Objectum *Tolerantia Externum* sunt dolores & molestiæ. *Internum v. irascendi Appetitum* esse volunt. vid. Excell: noster Kempe p. 79. *virtus Heroica* etiam totuplex est quotuplex ipsa virtus, nempe Heroica liberalitas & magnificentia. Heroica modestia &c. vid. Iter. p. 203. Opposita tam virtutis imperfectæ quam Heroicæ vid. apud Consult. Kempium & alios, nos brevitati studentes illa consulto omittimus.

THEOREMA IX.

Virtuti opponitur vitium morale, quod est habitus electivus à mediocritate aberrans.

Contrariorum eadem est scientia, ergo non sufficit solummodo dixisse de natura virtutis, videndum quoq; sed paueis quid vitium sit: Aliis definitur vitium promptitudo in homine male agendi contra honestatem & rectæ rationis normam, qua affectibus sua permittitur licentia, adeoq; vel in excessu vel defectu peccatur. Sed eodem res recidit, confer, quæ notavimus ad definitionem virtutis: Vitium dicitur 1. *habitus Electivus*: Non itaq; vitium est ubi vel semel vel ex affectu aut imbecillitate aliqua quispiam impingit, sed dum ita comparatum cum animo, ut quod facit deliberato faciat, ut potè actionibus ejusmodi assyefactus 2. à mediocritate aberrans consistit autem illa aberratio vel in excessu vel defectu cum virtus in medio sit posita, ad quamcunq; igitur partem extra medium deflexeris, aberraveris; hinc in defectu illinc in excessu.

cessu. Excessus & Defectus interdum unum, interdum & quidem plerumq; duo diversa vitia & habitus constituit. Uno vitio comprehenduntur tam excessus quam defectus quando una & eadem actio plus & minus habet, ut in injustitia apparet. Duo distincta vitia oriuntur, quoties distinctæ actiones sunt, quarum una tantum excedit modum, altera tantum deficit, ut sit in cæteris vitiis omnibus.

Tantum pro instituti ratione de hac materia.

Soli Deo Gloria.

*Probitate morum, ingenij elegantiâ ac humanioribus
studii conspicuo VIRO-JUVENI,*

Dn. MAGNO BROCHIO, Patricio Aboensi ac Regiae
hujus Academiæ Secretario fidelissimo, pro honoribus in Phi-
losophiâ summis dissertationem solennem publicanti
hoc Epicheremate gratulari volui:

*Ingenuos juvenes, Sophicis pallescere chartis
Dum videt, ac scriptis laudem sibi querere Pallas
Ingeniosa, meus quid agit studiosus alumnus
MAGNUS, ait, BROCHIUS, quem Castalis atq; sorores
Thebpiades multos enutrivere per annos:
Qui Musas inter genitus, tum laude parentis
Majorumq; simul clarus, studiisq; vebendus
Ad Juga Parnassi, merito exornandus horore est.
Audiit has voces, aurem queis vellit Apollo,
Festinatq; suos felicis prodere fatus
Ingenij, ut monstret dignum se talibus auffis.*

*Tum vero plaudente choro & Permesside lauro
Concinnuere Dea & felicia carmina nostro
Fuderunt, stellis resonantibus, omnia dixi
Fausta canant: fiant feliciter omnia: Salve.*

Coris pluribus impeditus L. tamen Mq;
MARTINUS MILTOPEUS
Acad. Ab. h. t. Rect.